

Capitolul IV

CARACTERIZAREA PROFILULUI SOCIAL AL JUDETULUI BRAILA

4.1 Populația și principalele caracteristici demografice

Descrierea și analiza populației au ca principal obiectiv abordarea din perspectivă demografică a unor teme importante cum sunt populația în contextul organizării administrativ-teritoriale, populația la recensământuri, populația între recensământuri, și identificarea principalelor tendințe demografice cu consecințe în evoluția forței de muncă.

Echilibrul demografic spațial, dinamica demografică regională și județeană, mobilitatea spațială a populației, concentrările sau diversificările structurilor demografice spațiale, substituirea spațială a factorilor demografici, utilizarea metodelor și tehnicilor statistice și matematice de analiză demografică și de decizie pentru încorporarea aspectelor spațiale în teoriile economice tradiționale, fundamentarea strategiilor regionale sau județene și pe baza unor caracteristici de tip demografic sunt teme fundamentale ce nu pot lipsi din prezentarea chiar și succintă a unui teritoriu județean.

4.1.1. Populația județului Brăila

În sinteză, organizarea administrativ-teritorială, introdusă din 1968, era următoarea:

Organizarea administrativ-teritorială a județului Brăila

Tabel nr. 1

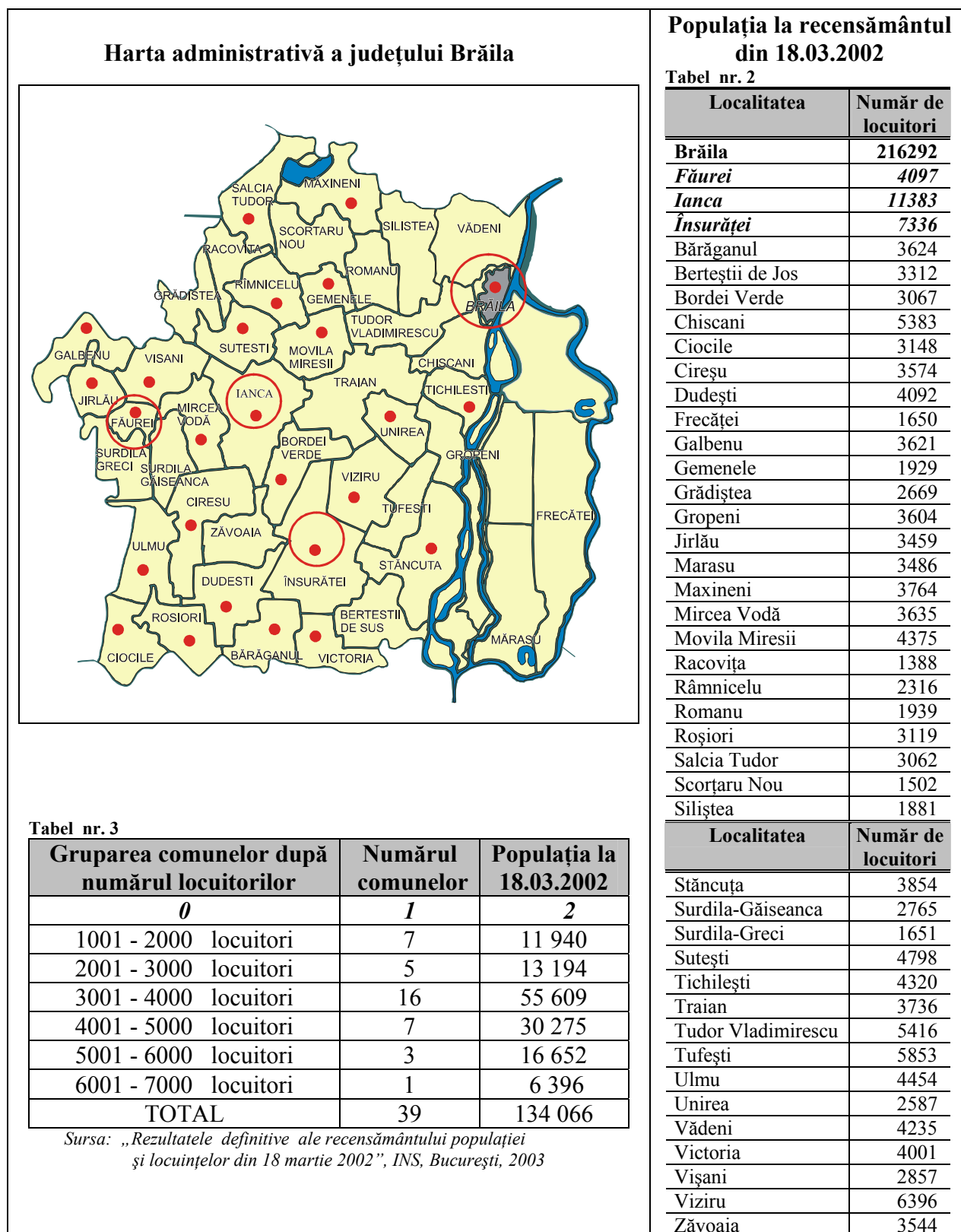
	Municipii	Orașe	Comune
0	1	2	3
Număr de unități administrativ-teritoriale	1	3	39
Populația la recensământul din 18. 03. 2002 - locuitori -	216 292	22 816	134 066
Pondere deținută în populația totală a județului la recensământul din 18. 03. 2002 - % -	58,0	6,1	35,9

Sursa: „Rezultatele definitive ale recensământului populației și locuințelor din 18 martie 2002”, INS, București, 2003

În teritoriul analizat se află un număr de 140 sate, dintre care 131 în perimetrul celor 39 de comune existente. Un număr de nouă sate sunt situate în perimetre urbane. În ierarhia națională, județul Brăila ocupă locul 37 din punctul de vedere al numărului orașelor și al satelor, respectiv locul 39, în ceea ce privește numărul comunelor. Acest fapt, coroborat cu locul 32 deținut prin prisma suprafeței județene totale, conduce la concluzia că soluția administrativă este una dintre cele mai reduse (simplificate) la nivel național.

Simplitatea organizării administrativ – teritoriale nu este caracteristică însă și tipologiei aglomerărilor umane. Astfel, densitatea medie teritorială a populației la nivel județean, de circa 79 de locuitori / kilometru pătrat în anul 2003, este complet nerepresentativă. În esență polarizarea aglomerărilor umane este principala cauză a eterogenizării. Acest fapt devine cu atât mai evident, cu cât se vor alătura valoarea maximă ce caracterizează municipiul Brăila, de aproximativ 5058 locuitori (a doua valoare la nivel național, după București), cu valoarea minimă de 4 locuitori, din comuna Frecăței (media în mediul rural fiind de numai 30 de locuitori / kilometru pătrat).

Detalierea administrativ-teritorială a unităților județului dezvăluie o gamă dimensională variată în cele 43 de localități, după criteriul numărului de locuitori stabili.

4.1.2. Populația la recensământurile moderne

Populația totală și pe medii rezidențiale la ultimele șapte recensământuri moderne desfășurate în România și în județul Brăila, evidențiază o dinamică ascendentă numai până la ultima

înregistrare totală din 18 martie 2002, când, deși este prima de acest fel, diminuarea capătă proporții semnificative (-5,0 % la nivel național și respectiv -4,8 %). În perioada cuprinsă între ultimele două recensământuri din 7.01.1992 și 18.03.2002, ritmul mediu de modificare a numărului populației județului Brăila a fost unul negativ, de - 0,46 %.

Evoluția populației României și județului Brăila, între 1930 și 2002

Tabel nr. 4 locuitori

Data recensământului	29. 12. 1930	25. 01. 1948	21. 02. 1956	15. 03. 1966	5. 01. 1977	7. 01. 1992	18.03. 2002
0	1	2	3	4	5	6	7
România							
TOTAL	14 280 729	15 872 624	17 489 450	19 103 163	21 559 910	22 810 035	21 680 974
URBAN	3 051 253	3 713 139	5 474 264	7 305 714	9 395 729	12 391 819	11 435 080
RURAL	11 229 476	12 159 485	12 015 186	11 797 449	12 164 181	10 418 216	10 245 894
Județul Brăila							
TOTAL	237 549	271 251	297 276	339 954	377 954	392 031	373 174
URBAN	68 347	95 514	103 824	140 116	199 233	257 598	239 108
RURAL	169 202	175 737	193 452	199 838	178 721	134 433	134 066

Sursa: „Anuarul demografic al României”, Ed. INS, București, 1996 și

„Rezultatele definitive ale recensământului populației și locuințelor din 18 martie 2002”, INS, București, 2003

Aceeași evoluție se identifică și în dinamica detaliată a populației urbane, al cărei trend ascendent este întrerupt, conform rezultatelor ultimului recensământ. Cea mai spectaculoasă tendință de creștere demografică este individualizată în municipiul Brăila, unde chiar și cu diminuarea finală de aproape -7,6 %, nivelul absolut al populației, între 29.12.1930 și 18.03.2002, a crescut de circa 3,16 ori. Vârful acestui proces este cuprins într-un interval limitat la o perioadă de numai douăzeci și unu de ani, cuprinsă între recensământurile din 21.06.1956 și 5.01.1977, când numărul locuitorilor aproape se dublează. Această migrație „forțată” este și principala cauză a multor fenomene ulterioare anului 1990, atât în ansamblul județului, cât mai ales în mediul urban, covârșitor determinat de evoluțiile concrete ale municipiului Brăila. Populația mediului rezidențial de tip rural surprinde prin aparenta staționaritate ce caracterizează perioada cuprinsă între ultimele două recensăminte. „Falsa” staționaritate este rezultatul unei compensări a diminuării de lungă durată, cu o migrație spontană și anormală din urban în rural, un veritabil „ecou”, o consecință neașteptată în timp a migrației forțate din anii anteriori.

Populația actualelor localități de tip urban din județul Brăila, între 1930 și 2002

Tabel nr. 5 locuitori

	29.12. 1930	25. 01. 1948	21. 02. 1956	15. 03. 1966	5. 01. 1977	7. 01. 1992	18. 03. 2002
0	1	2	3	4	5	6	7
Municipiul Brăila	68 347	67 680	102 500	138 802	195 659	234 110	216 292
Orașul Făurei	-	-	-	3 060	3 574	4 356	4 097
Orașul Ianca	-	-	-	-	-	11 736	11 383
Orașul Însurăței	-	-	-	-	-	7 396	7 336

Sursa: „Anuarul demografic al României”, Ed. INS, București, 1996 și

„Rezultatele definitive ale recensământului populației și locuințelor din 18 martie 2002”, INS, București, 2003

4.1.3. Populația între ultimele două recensământuri (7.01.1992 – 18.03.2002)

De la penultimul recensământ din 7 ianuarie 1992, populația județului Brăila s-a caracterizat, în ansamblul ei, printr-o evoluție negativă continuă, cu o tendință accelerată în anul 2002 (an censitar). Ritmul mediu anual ce caracterizează dinamica descendentă a populației totale din teritoriul analizat este de aproximativ – 0,46 %, în special ca urmare a evoluției defavorabile a natalității, mortalității și migrației. Conform structurii pe medii de rezidență (urban – rural) se identifică trenduri și ritmuri diferite. Astfel, ritmul mediu anual al diminuării populației urbane este mai accentuat, respectiv de circa - 0,56 %, iar dinamica populației rurale prezintă tendințe oscilante după 1997, alternând evoluțiile de tip ascendent și descendent cu o regularitate bianuală. Ponderea populației urbane ierarhizează județul în poziția a șaptea la nivel național, iar nivelul absolut al populației de tip rural pe locul 39.

Dinamica intercensitară a populației totale, urbane și rurale a județului Brăila

Tabel nr. 6

mii locuitori

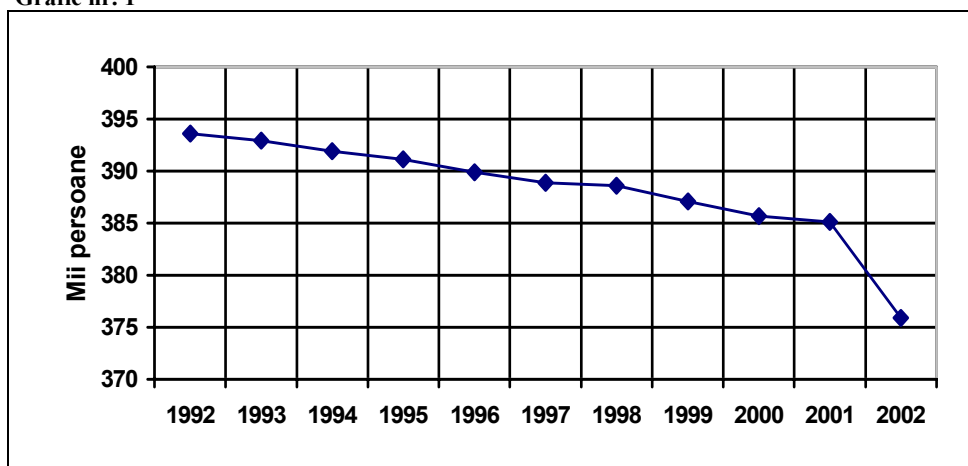
	Populația la 1 iulie										
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Total	393631	392946	391923	391075	389881	388891	388606	387070	385749	385066	375898
Urban	259661	260379	260335	260784	259770	259373	258698	257398	255949	255532	245562
Rural	133970	132567	131588	130291	130111	129518	129908	129672	129800	129534	130336

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002.

Panta diminuării populației județului, în perioada intercensitară, reprezentată în graficul nr. 1, relevă o tendință de accelerare spre finalul intervalului.

Dinamica populației județului Brăila, între recensământurile din 7.01.1992 și 18.03.2002

Grafic nr. 1

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

Principalele trăsături ale evoluției demografice a județului Brăila se regăsesc în tendințele majore ale populației României, cu unele oscilații, cauzate de „accelerația” apărută în unele procese, specifică regiunilor în care populația de tip urban este structural dominantă. Astfel, se poate afirma că unele trenduri demografice județene sunt mai accentuate decât cele naționale, iar ponderea mai mare a populației urbane teritoriale (64,1 % la recensământul din 18.03.2002), în raport cu media

similară pe țară (52,7 % la același recensământ) constituie, în realitate un factor explicativ important al multor decalaje și disparități prezente și viitoare. Expresii relevante ale accelerării menționate se fac resimțite în dinamica fenomenului natalității (rata natalității județene diminuându-se mai rapid în plan teritorial, respectiv la un nivel mai scăzut cu circa 1/7 până la 1/10 din cel al ratei medii naționale) sau în fenomenul de divorțiabilitate (în expresie relativă, divorțurile fiind mai numeroase în județ, cu circa 50,0 %, în raport cu nivelul indicatorului similar la nivelul țării).

Principalii indicatori demografici ai județului Brăila

Tabel nr. 7

	Anul												
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Date absolute (cazuri)													
Născuți-vii	5012	4125	3790	3801	3616	3606	3448	3548	3573	3500	3593	3414	3152
Decedați	4162	4272	4332	4346	4437	4736	5066	4760	4538	4828	4586	4513	4700
Spor natural	850	-147	-542	-545	-821	-1130	-1618	-1212	-965	-1328	-993	-1099	-1548
Căsătorii	3578	3452	3177	3112	2820	2719	2689	2518	2595	2490	2282	2268	2058
Divorțuri	714	808	704	815	893	755	733	737	826	658	695	666	784
Date relative sau rate la 1000 de locuitori (- % -)													
Născuți-vii	12,4	10,2	9,7	9,7	9,2	9,2	8,8	9,1	9,1	9,0	9,2	8,9	8,4
Decedați	10,3	10,6	11,0	11,0	11,3	12,0	12,9	12,2	11,6	12,4	11,8	11,8	12,5
Spor natural	2,1	-0,4	-1,3	-1,3	-2,1	-2,8	-4,1	-3,1	-2,5	-3,4	-2,6	-2,9	-4,1
Căsătorii	8,8	8,5	8,1	7,9	7,2	6,9	6,9	6,4	6,6	6,4	5,9	5,9	5,5
Divorțuri	1,76	2,00	1,79	2,07	2,27	1,92	1,87	1,88	2,11	1,69	1,79	1,73	2,09

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

Analiza datelor statistice permite identificarea și sintetizarea următoarelor aspecte demografice determinante în evoluția populației județului:

- după mai bine de două decenii de creștere „constrânsă și artificială” a **natalității**, din anul 1991 are loc o inflexiune a procesului, reducerea numărului de născuți – vii la 1000 de locuitori este inițial severă, respectiv de la 12,4 ‰ în 1990, la 9,2 ‰ în 1994, ulterior atenuarea fenomenului fiind minimă și chiar având loc o staționare relativă până în anul 2000, pentru ca în ultimii doi ani ai perioadei analizate să se reintensifice procesul de diminuare (nivelul mediu județean atins în anul 2002 este de 8,4 ‰, în timp ce rata natalității în mediul urban coboară la 7,5 ‰);

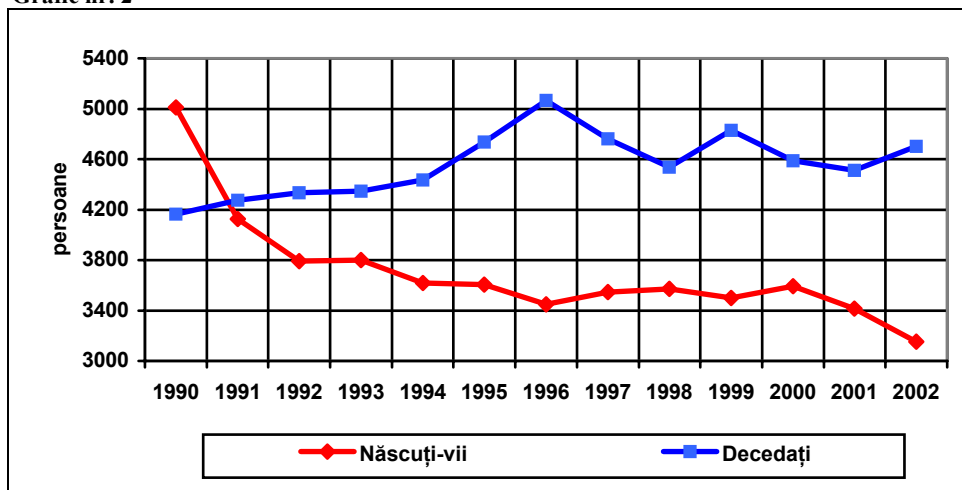
- indicatorul conjunctural al **fertilității** a scăzut sub nivelul necesar unei înlocuiri simple a generațiilor, respectiv sub 2,1 copii la o femeie, situându-se între 1,1 și 1,3 copii la o femeie; rata de fertilitate în județul Brăila a scăzut sub 33 de născuți–vii la 1000 de femei, nivel mai redus cu aproximativ 13 %, în raport cu media națională de fertilitate;

- inițial mai lentă, **creșterea mortalității generale** de la 10,3 ‰ în 1990, la 11,0 ‰ în 1992, atinge un nivel maxim de 12,9 ‰ în 1996 (nivelul mediu județean al anului 2002 este de 12,5 ‰, în timp ce în mediul urban urcă până la 16,4 ‰); se menține un decalaj semnificativ în nivelul mortalității, între mediul urban și rural (raportul variază uneori și de la simplu la dublu); începând cu anul 1999, media mortalității județene este sistematic mai mare decât media de tip național;

• „sporul natural” al populației, ca urmare a evoluției defavorabile atât a natalității, dar mai cu seamă a mortalității, trece de la valori pozitive de nivel 2,1 ‰ în 1990, la valori constant negative, începând cu 1991, respectiv de la -0,4 ‰ și până la -4,1 ‰ în 1996 și 2002; diferența dintre evoluția grafică a celor două fenomene, respectiv natalitatea și mortalitatea generală, pe paliere paralele și net favorabile în final creșterii mortalității generale, conține „sâmburele” causal și explicativ al reducerii sistematice a populației analizate, iar alternanța deschiderii „foarfecelui” creat relevă accentuarea periodică a procesului (la un interval mediu de trei ani);

Dinamica natalității și mortalității generale, în perioada 1990-2002

Grafic nr. 2

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

• în ansamblu, sub acțiunea **migrației interne și externe** rezultă un sold județean negativ, contribuind la diminuarea populației; stabilirile de domiciliu în mediul rural devin tot mai numeroase după 1996, față de cele din mediul urban definind o tendință confirmată de rezultatele recensământului și cunoscută ca migrație de tip « inversat » din urban în rural (având drept consecință “dezurbanizarea” sau “ruralizarea” relativă a județului); pentru a da o dimensiune sintetică se poate analiza migrația la nivelul municipiului Brăila, având capacitatea de a sublinia dinamica și amploarea caracteristică procesului menționat între 1997 și 2001, urmat de o relativă domolare a acestui tip de migrație din anul 2002:

Evoluția intercensitară a migrației interne a populației județului Brăila

Tabel nr. 8

persoane

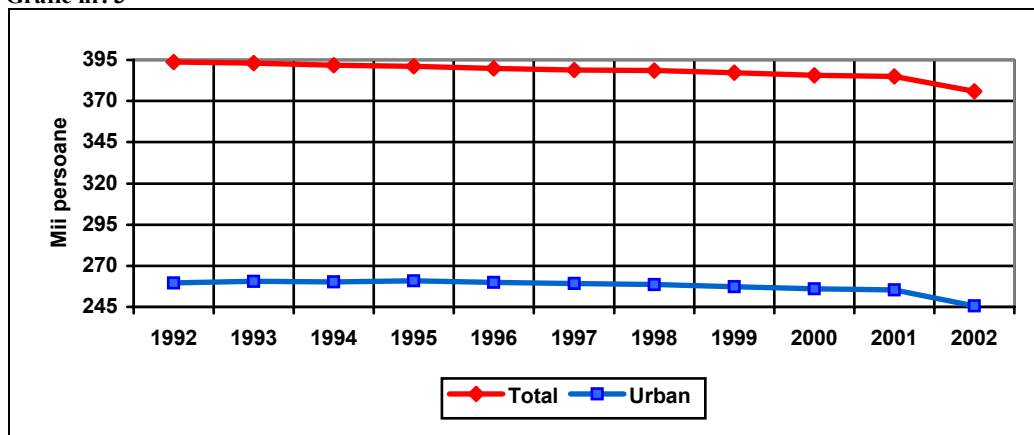
	Anul									
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Migrația cauzată de schimbarea domiciliului										
Stabiliri în localitate	1870	2063	2065	1868	1831	1859	1357	1134	1602	1758
Plecări din localitate	878	1028	1359	1396	1805	1757	1946	1795	1684	2256
Sold	992	1035	706	472	26	102	-589	-661	-82	-498
Migrația cauzată de schimbarea reședinței										
Stabiliri în localitate	2953	2436	2542	1831	1793	1574	1138	993	766	714
Plecări din localitate	1771	2638	2892	2936	3231	3403	3440	3537	2780	1811
Sold	1182	-202	-350	-1105	-1438	-1829	-2302	-2544	-2014	-1097
Sold general	2174	833	356	-633	-1412	-1727	-2891	-3205	-2096	-1595

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004.

- în continuare, dinamica populației totale rămâne însă majoritar influențată și explicată de dinamica populației urbane, așa cum rezultă și din paralelismul grafic al celor două niveluri absolute intercensitare;

Dinamica populației totale și a populației urbane în județul Brăila, între recensămintele din 7.01.1992 și 18.03.2002

Grafic nr. 3

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 2004

- **mortalitatea infantilă** calculată ca număr de decedați de vârstă sub 1 an la 1000 de născuți – vii, a evoluat puternic descendent, între 27,7 ‰ în 1990 și 10,8 ‰ în 2002; se semnalează o reducere substanțială de nivel între 1994 și 1999, dar și o revenire pe un prag destul de ridicat în anul 2000, respectiv de 18,2 ‰; nivelul atins în 2002, plasează Brăila printre județele cu valori situate mult sub media pe țară (17,3 ‰).

Mortalitatea infantilă între 1990 și 2002, în județul Brăila

Tabel nr. 9

	Anul												
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Date absolute (persoane)													
Decedați în vârstă sub 1 an	139	83	98	75	75	69	75	60	56	47	52	62	34
Date relative sau rate calculate ca număr de decedați de vârstă sub 1 an la 1000 de născuți - vii (-‰-)													
Mortalitatea infantilă	27,7	20,1	25,9	19,7	20,7	19,1	21,8	16,9	15,7	13,4	14,5	18,2	10,8

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 2004

- **nupțialitatea**, determinată ca număr de căsătorii la 1000 de locuitori, cu un nivel relativ, aflat inițial peste media națională al cărei nivel a fost de 7,7 ‰ în 1992, relevă o diminuare constantă de la 8,1‰ în 1992, la valori județene de 5,5 ‰ în 2002, după o stabilizarea relativă la pragul de 6,9 ‰, între 1995 și 1996;

- **divorțialitatea** prezintă în ansamblu o evoluție oscilantă, prin valori relative cu mult mai mari decât media pe țară (valorile la nivel de județ fiind cuprinse între 1,69 și 2,27 ‰ , exprimate prin cazuri de divorț la 1000 de locuitori).

În concluzie, mutațiile cantitative și calitative survenite în structura economică și socială a județului, după penultimul recensământ din 7.01.1992, s-au materializat într-o evoluție demografică constant descendentă și defavorabilă. Astfel, o primă consecință constă în accentuarea gradului de îmbătrânire a populației, vârsta medie depășind valoarea națională de 37 de ani cu aproape un an (vârsta medie rurală apropiindu-se de 41 de ani) și caracterizând astfel o populație „adultă”.

Evoluția intercensitară a populației județului Brăila pe grupe de vârstă

Tabel nr. 10

mii locuitori

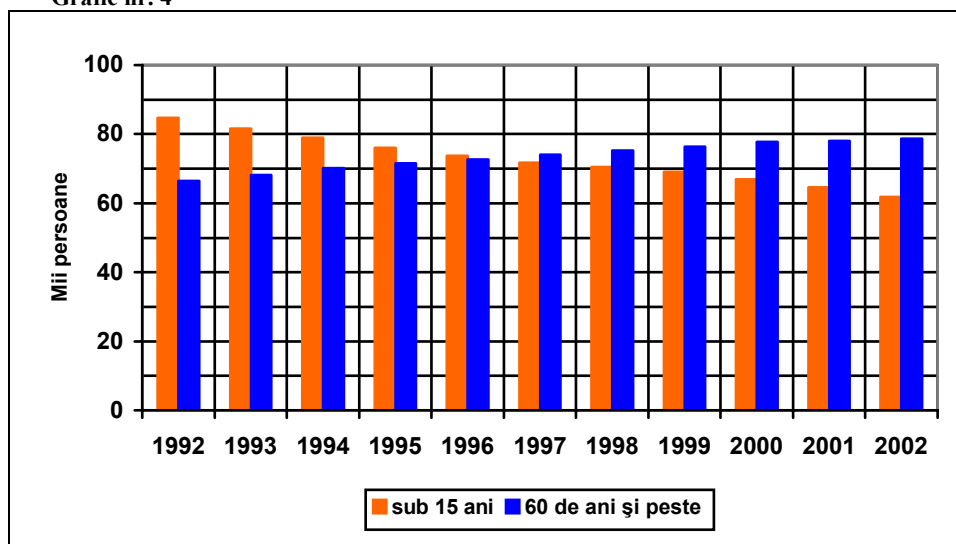
	Anul										
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Total	393,6	392,9	391,9	391,1	389,9	388,9	388,6	387,1	385,7	385,1	373,2
sub 15 ani	84,7	81,6	79,0	76,1	73,7	71,7	70,5	69,1	66,9	64,6	61,9
15-59 ani	242,4	243,1	242,8	243,4	243,6	243,1	242,8	241,6	241,1	242,4	232,7
60 ani și peste	66,5	68,2	70,1	71,6	72,6	74,1	75,3	76,4	77,7	78,1	78,6

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și *Populația la recensământ „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS Brăila 2004

Ponderea populației de 60 de ani și peste a crescut de la 16,9 % în 1992 la 21,1 % în 2002. În același timp, ponderea populației sub 15 ani a scăzut de la 21,5 % la 16,6 %. Astfel, devine mult mai expresivă perioada 1995-2000, în interiorul căreia s-a produs devansarea de către vârsta „a treia”, de 60 de ani și peste, a ponderii grupei de vârstă tinere, de la zero la 14 ani inclusiv.

Dinamica intercensitară a numărului de locuitori pe grupele extreme de vârstă

Grafic nr. 4

Sursa: „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2004

Egalizarea numărului și implicit a ponderilor celor două grupe de vârstă, după cum reiese și din grafic, s-a realizat practic între anii 1996 și 1997. Așa cum rezultă din datele ultimului recensământ, „îmbătrânirea populației” este mult mai accentuată în mediul rural, ponderea populației de 60 de ani și peste atingând în județul Brăila o valoare de 27,8 %. De altfel, toate ponderile județene ale acestei grupe de vârstă sunt mult mai ridicate, în raport cu media generală națională de 19,4 % sau cu media rurală națională, de 24,4 %.

Speranța de viață la naștere, în calitate de indicator demografic sintetic al standardului de sănătate dar și de viață a avut o evoluție oscilantă. Valorile județene s-au situat sub media pe țară la bărbați și peste aceeași medie națională la femei, fapt ce modifică diferența între sexe substanțial, respectiv la aproape 8 ani și jumătate, în condițiile în care diferența națională este de numai 7 ani. Începând însă cu perioada 1996 –1998, dinamica speranței de viață a populației județului Brăila redevine ascendentă, atingând nivelul de 71,38 ani între 2000 și 2002 (67,31 ani la bărbați și 75,73 ani la femei, respectiv 72,09 ani în mediul urban și 69,78 ani în cel rural).

Varianta de predicție a populației județului Brăila, pentru orizontul de timp 2010 și 2020

Tabel nr. 11 mii locuitori

	Varianta de predicție					
	Pesimistă		Medie		Optimistă	
	2010	2020	2010	2020	2010	2020
0	1	2	3	4	5	6
Populația județului Brăila	364,8	330,7	365,8	333,8	371,7	352,5

Sursa: Revista Română de statistică nr. 1 / 2001 Ed. INSSE, București, 2001, pg. 98.

Aspectul negativ sintetizator al noii configurații demografice instalate este cel al reducerii populației județului în viitoarele două decenii, predicțiile fiind destul de alarmante. Diferitele ipoteze de estimare identifică o tendință certă de reducere a numărului populației până în anul 2010 și respectiv 2020, reducere prezentă chiar și în varianta optimistă de prognoză.

4.2. Evoluția populației active și a populației ocupate, pe total județ și pe activități

În condițiile existente de mediu geografic și de resurse, ocupația de bază a populației situate pe teritoriul județului Brăila a constituit-o pentru o lungă perioadă de timp agricultura, pescuitul, comerțul și transportul fluvial, alături de care se practicau și unele meserii ca olăritul, prelucrarea lemnului, a pieilor de animale, meserii ce vor constitui nuclee pentru viitoarele activități industriale.

Apariția și dezvoltarea portului Brăila și a atelierelor meșteșugărești legate de prelucrarea, transportul și comercializarea resurselor provenite din agricultură și din alte activități produce și o diversificare a populației ocupate, agricultura rămânând totuși cea care va asigura existența celei mai mari părți din populația județului. A doua jumătate a secolului al XX-lea, prin intensificarea dezvoltării activităților de tip industrial și a celorlalte activități neagricole, de tipul transporturilor fluviale și terestre, de tipul construcțiilor și comerțului, a adus cu sine modificări substanțiale în structura ocupațională a populației. În această perioadă, mai precis până în 1990, forța de muncă, planificată mai mult sau mai puțin riguros, nu era expusă în mod concret șomajului, ocuparea fiind asigurată chiar cu prețul unui deficit major de eficiență economică.

După 1990, se identifică treptat, atât la nivel național, cât și la nivel regional și județean o piață a forței de muncă, supusă unor reguli și mecanisme specifice economiei capitaliste, sub incidența asigurării echilibrului dintre cerere și ofertă. Într-o primă etapă, în condițiile unui

excedent semnificativ al forței de muncă, acumulat în timp și combinat cu diminuarea accentuată a activității economice, rezultatele tranziției spre un tip de economie bazat pe o piață funcțională a muncii au fost dintre cele mai neplăcute și mai restrictive în plan social:

- s-a „devalorizat” forța de muncă în mod substanțial;
- s-au înregistrat rate mari de șomaj;
- oamenii au resimțit nesiguranța și insecuritatea angajării și perspectivele acesteia.

În ansamblul pieței au apărut însă și efecte pozitive, printre care se pot sublinia unele modificări structurale favorabile cum sunt cele legate de creșterea cu peste 50,0 % a numărului antreprenorilor și a numărului lucrătorilor pe cont propriu.

4.2.1. Evoluția principalilor indicatori ai resurselor de muncă

Evoluția recentă a ocupării populației este oscilantă și defavorabilă, atât cu referire la populația în ansamblul ei și la resursele de muncă, dar mai ales cu accent pe populația activă și pe populația ocupată. Resursele de muncă, în județul Brăila, au avut un nivel mediu de circa 232 de mii de persoane și s-au aflat sub incidența unui complex de factori de natură diversă, atât economico – socială, cât și demografică. Din 1995, până în prezent, nivelul absolut al resurselor de muncă județene s-a situat concret între valorile de 229,8 și 236,2 de mii de persoane.

Evoluția resurselor de muncă, în județul Brăila, după 1995

Tabel nr. 12 mii persoane

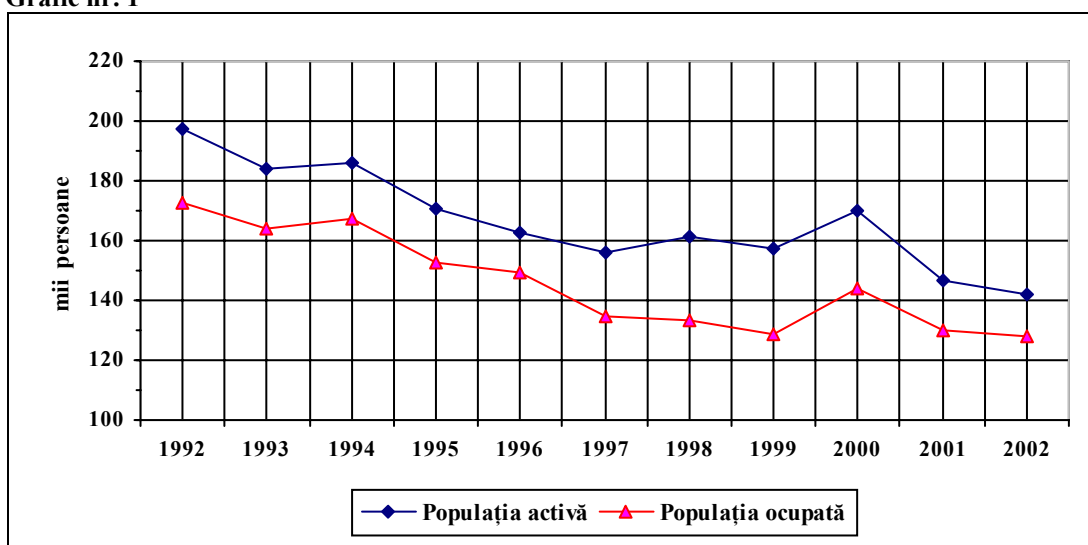
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
0	4	5	6	7	8	9	10	11
Resurse de muncă	229,8	232,4	232,4	231,1	230,3	229,8	236,2	230,6

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1996 - 2004. *Date estimate

Dinamica ocupării în raport cu dinamica populației active sunt prezentate în graficul următor, ele sintetizând prin distanța ce le separă una de cealaltă, evoluția nivelului absolut al numărului șomerilor, ca rezultat al diferenței dintre cele două categorii de populație.

Dinamica populației active și a populației ocupate

Grafic nr. 1

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1996 - 2004.

Sinteza evoluției raportului celor două valori caracteristice în domeniul ocupării este revelatoare, la nivelul județului Brăila, raportul prezentând tendințe oscilante, respectiv diminuându-se inițial de la 87 persoane ocupate din 100 de persoane active în anul 1992, la 82 în anul 1999, pentru ca la final să crească la 90, în anul 2002.

Dinamica numărului șomerilor de sex feminin, comparativ cu numărul total al șomerilor

Tabel nr. 13

mii persoane

	Anul										
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Șomeri, din care:	24,8	20,1	18,5	18,4	13,3	21,1	27,7	28,3	26,1	17,0	14,1
• femei	14,6	11,6	11,2	11,8	7	8,7	10,7	11,6	10,7	6,5	5,2

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

Mult mai oscilante sunt dinamica și ponderea șomerilor de sex feminin, care se temperează substanțial după 1997 (la finalul anului 2002, ponderea șomerilor de sex feminin în totalul șomerilor coboară la circa 37,0 %). Șomajul în județul Brăila, se profilează a fi în continuare de tip pronunțat masculin, pe tot parcursul anului 2003, ponderea femeilor păstrându-și nivelul scăzut atins anterior.

Drept consecință a mutațiilor legislative și instituționale ale pieței muncii, ocuparea forței de muncă a fost și rămâne una din zonele cele mai tensionate ale perioadei de tranziție. În județul Brăila, începând cu anul 1992 volumul activității și ocupării și ratele de activitate și ocupare se comprimă semnificativ, astfel că între nivelul atins la ultimele două recensăminte, populația activă este diminuată cu circa 56 de mii de persoane, iar cea ocupată este mai mică cu aproximativ 45 de mii de persoane.

Populația ocupată, după statutul ocupațional este majoritar alcătuită din salariați, cu toate că această pondere descrește destul de rapid (de la 80,7 %, în 1990 la 72,7 %, în 1992, pentru a ajunge în 2002 la mai puțin de 58,0 %), urmată de lucrători pe cont propriu, inclusiv agricultori individuali și de un număr în continuă creștere de alte categorii de persoane ocupate (patroni, membrii ai unor asociații agricole sau meșteșugărești, lucrători familiari neremunerați etc).

Evoluția populației ocupate și a numărului mediu de salariați, între 1992 și 2002

Tabel nr. 14

mii persoane

	Populația ocupată		Numărul mediu al salariaților	
	1992	2002	1992	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
TOTAL	172,6	127,7	125,5	72,5
Agricultură	61,1	48,7	23,7	6,1
INDUSTRIE – total	53,7	37,1	51,0	33,8
- Industrie extractivă	2,5	1,6	2,5	1,6
- Industrie prelucrătoare	47,8	32,7	45,6	29,3
- Energie electrică și termică, gaze și apă	3,4	2,8	2,9	2,9
Construcții	8,6	5,8	8,0	3,9
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	13,4	8,7	6,1	5,7
Hoteluri și restaurante	2,3	1,1	1,3	1,0
Transport, depozitare	9,1	3,7	7,9	3,4
Poștă și telecomunicații	1,7	1,1	1,6	1,2
Activități financiare, bancare și de asigurări	1,0	0,8	0,9	0,8

	Populația ocupată		Numărul mediu al salariaților	
	1992	2002	1992	2002
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	7,6	4,1	2,5	2,6
Administrație publică și apărare; asistență socială obligatorie	1,7	1,8	1,6	1,7
Învățământ	6,5	5,8	6,4	5,8
Sănătate și asistență socială	5,1	6,6	5,1	5,1
Celelalte activități ale economiei naționale	3,1	2,4	9,4	1,4

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

Analiza evoluției numărului mediu al salariaților în perioada 1992-2002 surprinde o tendință de reducere sistematică a nivelului său absolut de la 127,7 mii de salariați în 1992, la 72,5 mii de salariați în 2002. Dinamica în raport cu anul precedent prezintă ritmuri anuale de reducere cuprinse între - 0,1 % și - 13,4 %, în aproape toți anii analizați (mai puțin anul 2001, în care se identifică un ritm de creștere de 1,6 %).

Evoluția anuală în perioada intercensitară a numărului mediu al salariaților, în județul Brăila

Tabel nr. 15

	U.M.	Anul											
		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Numărul mediu al salariaților	mii pers.	125,5	119,4	119,3	107,7	104,0	90,1	86,7	77,8	72,8	74,0	72,5	
	anul precedent = 100	93,2	95,1	99,9	90,3	96,6	86,6	96,2	89,7	93,6	101,6	98,0	

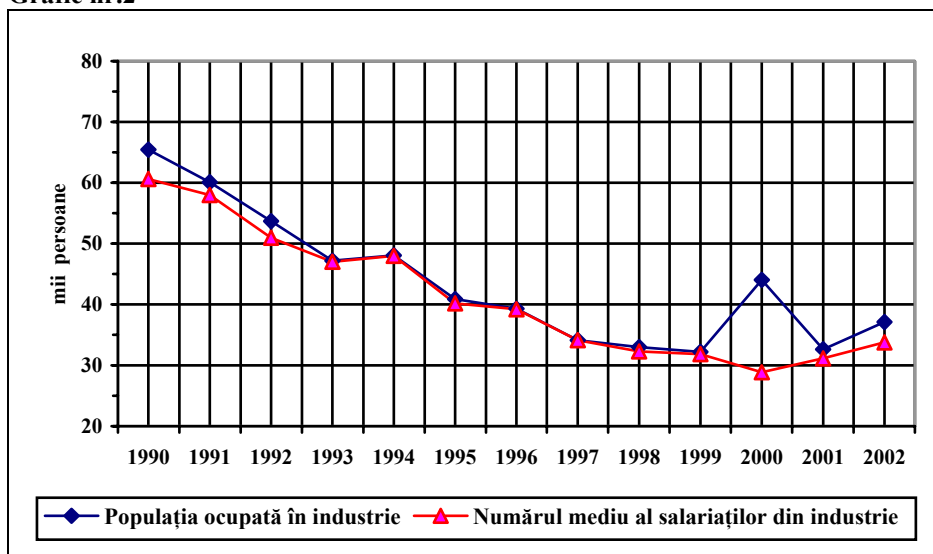
Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992-2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1996 - 2004.

Principalele deplasări structurale sunt următoarele:

- după 1990, se declanșează un proces de reducere severă a populației ocupate în județul Brăila în activitățile industriale de la 65,4 în 1990 la 53,7 mii persoane în 1992, ajungând la finalul perioadei la 37,1 mii persoane în 2002;

Dinamica populației ocupate în activități industriale

Grafic nr.2

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992-2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1996 - 2004.

- începând cu anul 1990 apare un fenomen concomitent de „dezindustrializare și reagrarizare” a ocupării populației din județul Brăila, astfel că, populația ocupată în agricultură crește de la 55,3 mii persoane în 1990, la 65,8 mii persoane în 1993, pentru ca ulterior, mai ales după 1996 și populația ocupată în agricultură să se reducă simțitor, la aproximativ 48 de mii de persoane în 2002;

- reducerea permanentă a numărului mediu al salariaților din industrie este aceea care explică trendul general al numărului mediu total al salariaților din județul Brăila, ponderea salariaților din industrie înscriindu-se în intervalul aproximativ 37,0 – 41,0 %, singurele cote de excepție fiind acelea din ultimii doi ani, respectiv 42,0 % în 2001 și 46,6 % în 2002;

Evoluția numărului mediu al salariaților din industrie, în județul Brăila, între 1992 și 2002

Tabel nr. 16

	U.M.	Anul										
		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
Numărul mediu al salariaților din industrie	mii pers.	51,0	47,0	48,0	40,2	39,2	34,1	32,3	31,8	28,9	31,1	33,8
	pondere în total (%)	40,6	39,4	40,2	37,3	37,7	37,8	37,3	40,9	39,7	42,0	46,6

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1996 - 2004.

- creșterea constantă și semnificativă a cotei specifice deținute de sectorul privat în numărul mediu total al salariaților pe întreaga perioadă analizată;
- pentru anul 2003, efectivele lunare ale salariaților și cele ale salariaților din industrie și construcții descriu o evoluție superioară în raport cu anul anterior.

Evoluția lunară a efectivelor de salariați, în anul 2003

Tabel nr. 17

mii persoane

	Luna											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
Efectiv-total, din care:	72,6	72,9	73,3	73,6	73,9	74,0	73,9	74,0	73,8	73,6	73,3	72,7
-în industrie și în construcții	38,4	38,5	38,8	38,9	39,1	39,1	39,1	39,1	39,0	38,9	38,7	38,4

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

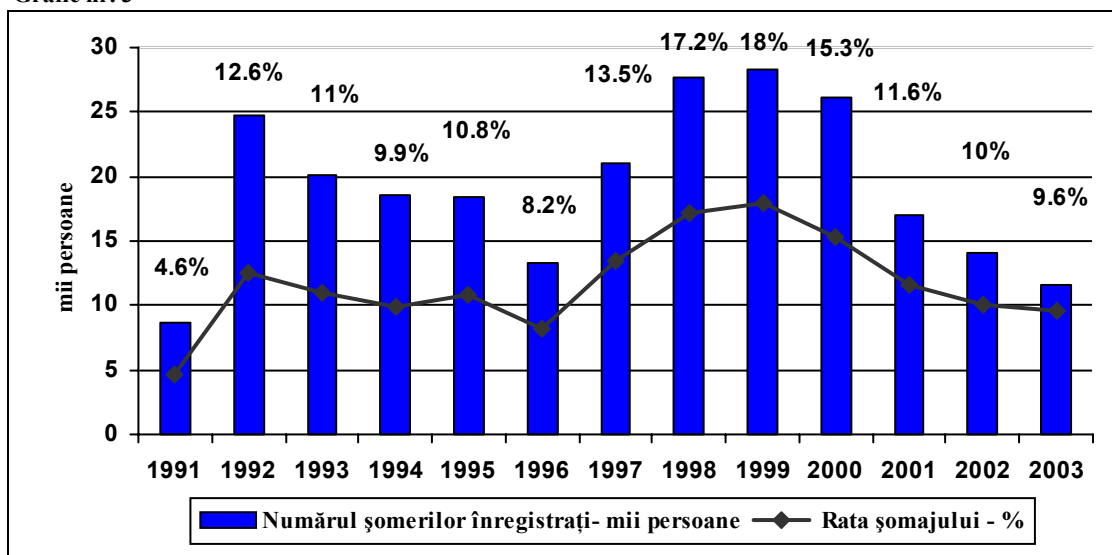
În anul 2002, ponderea deținută în ansamblul economiei naționale, în raport cu principalii indicatori ai ocupării forței de muncă este totuși ascendentă, datorită evoluțiilor și mai defavorabile ale altor județe. Astfel, pe teritoriul județului Brăila se află un procent de 1,7 % din populația ocupată la nivel național (locul 32, în ierarhia județelor), tot de 1,7 %, dar din populația ocupată la nivel național în industrie (locul 25, în aceeași ierarhie), de 1,6 % din numărul mediu al salariaților României (tot locul 25 în ierarhia județelor) și de 1,8 %, din numărul de salariați din industria națională (locul 24 în ierarhia județelor).

4.2.2. Tendințe demografice cu consecințe în evoluția forței de muncă

După 1991 și până la sfârșitul anului 2003, la nivel județean, s-a înregistrat o evoluție oscilantă a șomajului, atât în ceea ce privește nivelul său absolut cât și cel relativ.

Evoluția numărului total al șomerilor și a ratei de șomaj, după 1991

Grafic nr. 3

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

Datele reprezentate grafic confirmă evoluții ciclice de tip electoral, dar și programate sau așteptate sub influența unor decizii politice și economice anunțate. Astfel, apar diminuări de nivel absolut sau relativ al șomajului între anii 1993 și 1996, precum și după anul 2000, ce sunt precedate de creșteri ale numărului absolut al șomerilor și ale ratei de șomaj, între anii 1991 și 1993, ca și între 1997 și 2000.

Consecință directă a deteriorării mediului investițional și de afaceri, șomajul sau subocuparea forței de muncă la nivel județean au fost determinate, în principal de insuficiența cererii efective de forță de muncă și de blocajul financiar. Comportamentul pe piața muncii la nivelul județului Brăila, a fost marcat de unele aspecte semnificative legate de menținerea pe o perioadă destul de lungă de timp a cauzelor care au determinat disponibilizările inițiale de personal (lipsa pieței de desfacere, lipsa materiilor prime etc.), persistența și evoluția amplă și periodică a blocajului financiar, ineficiența și insistența în a derula unele activități economice, alături de lipsa de inițiative și alternative antreprenoriale concrete, scăderea puterii de cumpărare și implicit a cererii populației, tendința de angajare (mai ales a șomerilor) pe perioade scurte de timp, într-o piață a muncii lipsită de dinamism real, apariția unui segment important de șomeri descurajați după perioade foarte lungi de inactivitate, inconsistența sau deteriorarea comportamentului legal al actorilor economici în ceea ce privește angajarea prin contract pe perioade determinate sau nedeterminate a salariaților.

Ca urmare, rata șomajului în județul Brăila prezintă un trend oscilant atât în raport cu media regională cât și cu media națională. În timp ce media regională este situată permanent deasupra

mediei naționale, cu valori ale diferenței ratelor cuprinse între 0,5 % și 2,4 %, media județeană analizată este uneori mai mică decât valoarea la nivelul țării (în anul 1994 se situează sub nivelul național cu un procent), dar în general se plasează cu mult peste nivelul acesteia (în anul 1998 devansarea se ridică la 6,8 %), așa cum se poate constata din tabelul următor.

Evoluția comparativă a ratei șomajului înregistrat la nivel național, regional și județean, după 1991

Tabel nr. 18 %

	Anul											
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
Rata națională a șomajului¹	3,0	8,2	10,4	10,9	9,5	6,6	8,9	10,4	11,8	10,5	8,8	8,4
din care:femei	4,0	10,3	12,9	12,9	11,4	7,5	9,3	10,4	11,6	10,1	8,4	7,8
Rata regională a șomajului	4,0	10,4	11,9	11,9	10,5	7,4	9,4	11,7	13,2	11,4	9,8	9,0*
din care:femei	5,5	13,7	15,8	15,0	13,5	9,2	10,7	12,0	13,1	11,3	9,8	8,7*
Rata județeană a șomajului	4,6	12,6	11,0	9,9	10,8	8,2	13,5	17,2	18,0	15,3	10,0	9,6
din care:femei	6,2	15,9	14,2	13,4	15,0	9,4	12,4	14,0	15,4	11,9	7,2	7,3

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004. *Date estimate

Determinarea dinamicilor și a tendințelor de pe piața muncii se bazează pe instrumente specializate, de genul ratelor demografice și economice, considerate esențiale în analizele statistice în plan teritorial.

O primă evaluare structurală relevă o ameliorare a ponderii femeilor, o categorie mult timp discriminată pe piața muncii. Astfel, ponderea șomerilor de sex feminin în total a scăzut de la 61,3 % în 1991, la 38,5 %, la sfârșitul anului 2003.

O a doua abordare structurală a șomerilor se realizează prin prisma categoriilor beneficiarilor de drepturi bănești. Tipologia lor s-a extins după 1999, prin apariția beneficiarilor de plăți compensatorii, a căror pondere din totalul șomerilor s-a majorat, de la 1,7 %, în anul 1999, la 6,1 %, în anul 2002, după ce cu un an înainte această categorie privilegiată de șomeri dispăruse efectiv, conform datelor statistice teritoriale.

Evoluția șomerilor pe categorii de beneficiari de drepturi bănești, după 1999

Tabel nr. 19 persoane

	1999		2000		2001		2002	
	Total	Femei	Total	Femei	Total	Femei	Total	Femei
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
Număr de șomeri, din care :	28312	11567	26111	10658	17016	6486	14127	5234
- beneficiari de ajutor de șomaj	7865	3401	6291	2551	6733	2390	3402	1406
- beneficiari de alocație de sprijin	9239	3455	8247	3135	5834	2141	1891	701
- beneficiari de plăți compensatorii	481	454	191	129	0	0	855	365
- șomeri înregistrați și neindemnizați	10727	4257	11202	4843	4449	1955	7979	2762

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

Șomerii înregistrați și neindemnizați dețin ponderea majoritară după anul 2001, atât în ansamblu (cu circa 56,4 %), cât și parțial pe sexe (în cadrul șomerilor de sex feminin reprezentând aproximativ 52,8 %).

¹Rata de șomaj sau rata șomajului înregistrat reprezintă raportul dintre șomeri și populația activă.

O a treia analiză structurală a șomerilor este oferită de dinamica ponderii tipului școlii de cel mai înalt nivel absolvite. În județul Brăila, ponderea majoritară aparține șomerilor cu pregătire preliceală (categorie net dominantă), urmată de cei cu pregătire liceală și postliceală, iar în ultimii se remarcă și substanțializarea cotei șomerilor cu studii superioare, care atinge circa 3 % , la finele anului 2002.

Evoluția principalelor categorii de rate demografice și economice, după 1998

Tabel nr. 20

	Anul					%
	1998	1999	2000	2001	2002	
0	7	8	9	10	11	
Rata de activitate ²	41,5	40,5	44,1	38,1	37,7	
Rata de ocupare ³	57,7	55,9	62,7	54,9	55,3	
Rata de șomaj	17,2	18,0	15,3	10,0	9,6	
Rata de dependență ⁴ demografică	60	60,2	60	58,9	58,8	
Rata de dependență ⁵ economică	191,3	200,5	167,5	197,7	194,4	
Rata de înlocuire a forței de muncă ⁶	87	85,8	83,3	79,9	76,9	

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

Principalele rate demografice și economice, evaluate și expuse în vederea confruntării lor statistice, relevă următoarele procese și evoluții caracteristice pieței forței de muncă a teritoriului județului Brăila:

I. rata de activitate și rata de ocupare confirmă deplasări structurale demografice negative importante, continuând practic tendința de reducere în ansamblu a ponderilor categoriilor de populație activă și ocupată, față de populația totală și, respectiv, față de populația activă și în ultimii cinci ani;

II. după anul 2000, ceea ce devine specific este faptul că atât ritmul mediu anual de reducere al ratei de ocupare (6,1 %), cât și ritmul mediu anual de diminuare al ratei de activitate (7,5 %) prezintă valori semnificativ mai mari în raport cu evoluțiile ultimilor cinci ani;

III. un alt aspect definitoriu este transmis de reducerea numărului mediu al salariaților din industrie, activitate ce configurează și trendul general al numărului mediu total al salariaților din județul Brăila;

IV. ca urmare a inerției unor astfel de procese complexe în ocuparea forței de muncă din județul Brăila, evoluția ratei șomajului înregistrat este oscilantă și explicată mai curând (așa cum s-a constatat după 1991) de principiul ciclicității electorale, decât de acela al libertății reale a manifestării forței de muncă pe piața sa specifică;

V. creșterea constantă a ponderii caracteristice deținute în piața forței de muncă de către sectorul privat și cel integral străin pînă la valori procentuale de 50,6 % și respectiv 8,7 % în anul 2002, constituie unul din aspectele favorabile la nivel teritorial;

² Rata de activitate a forței de muncă este calculată ca raport procentual între populația activă și totală.

³ Rata de ocupare a forței de muncă este determinată ca raport procentual între populația ocupată și resurse de muncă.

⁴ Rata sau raportul de dependență demografică reprezintă raportul dintre populația dependentă (sub 15 ani + 60 de ani și peste) și aceea în vârstă de muncă (cuprinsă între 15 și 59 de ani).

⁵ Rata sau raportul de dependență economică reprezintă raportul dintre populația neocupată și dependentă economic (populația inactivă + șomeri) și populația ocupată.

⁶ Rata de înlocuire a forței de muncă este rezultatul raportării populației sub 15 ani, la o treime din populația cuprinsă între 15 și 59 de ani;

VI. rata de dependență demografică a ultimilor cinci ani scade, după o staționare relativă până în anul 2000, într-un ritm mediu anual de - 0,5 %, subliniind astfel diminuarea populației dependente demografic (sub 15 ani + 60 de ani și peste) în raport cu populația aflată în vârstă de muncă (cuprinsă între 15 și 59 de ani), ceea ce ar putea fi considerat drept un efect pozitiv rezultat, din consolidarea ponderii deținute de populația în vârstă de muncă pe piața reală a forței de muncă din județ;

VII. fenomenul descris anterior este aparent pozitiv, în realitate și coroborându-l cu rata de dependență economică, aspectul considerat favorizant este devalorizat complet pe piața reală a forței de muncă, evoluțiile oscilante ale neocupării sau ale populației dependente din punct de vedere economic de populația ocupată (populația inactivă + șomeri), fiind îngrijorătoare în sine, prin inconsistența și ambiguitatea, mergînd chiar până la trenduri aparent contradictorii;

VIII. rata de înlocuire a forței de muncă urmează o evoluție descrescătoare, dezvăluind un ritm mediu anual al reducerii de -3,0 %; dinamica negativă a ratei de înlocuire a forței de muncă este cauzată de anormalitatea demografică a diminuării populației;

IX. aspectul cel mai consistent al analizei este acela al comparării ritmului mediu anual al reducerii ratei de înlocuire, cu ritmul mediu anual al diminuării numărului salariaților la nivelul județului, pentru perioada ultimilor cinci ani (-4,4%), decalajul constatat subliniind agravarea unor dezechilibre deja existente pe piața muncii, în cadrul județului Brăila;

X. transformarea treptată a angajărilor, în raport cu compensarea oferită sub formă salarială a forței de muncă, într-o variantă relativ „îmbunătățită” a ajutorului de șomaj, alături de comportamentul fiscal evazionist al antreprenorilor în domeniul contractual salarial au condus treptat la deteriorarea conținutului pozitiv al unor reforme economice necesare și au dilatat insatisfacțiile unui segment important al celor prezenți pe piața forței de muncă brăilene, după 1990.

În concluzie, programele de ocupare a forței de muncă impun și la nivelul județului Brăila obiective esențiale și permanente, cum sunt diminuarea șomajului în rândul tinerilor, reducerea șomajului de lungă durată, realizarea unei perfecționări profesionale continue, prelungirea pieței active prin măsuri de stimulare a angajatorilor care încadrează șomeri care mai au trei ani până la pensie, dezvoltarea spiritului antreprenorial prin acordarea de consultanță pentru începerea unor afaceri, precum și acordarea de credite cu dobândă avantajoasă în vederea creării de noi locuri de muncă.

4.3. Educație și cultură

Învățământul ocupă una din pozițiile strategice cele mai importante în orice sistem economic, ca urmare a impactului pe care acesta îl are pe termen mediu și lung. Tranziția a adăugat două caracteristici relativ necunoscute învățământului românesc: nesiguranța schimbărilor alături de exercițiul autonomiei și al descentralizării administrative continue. Disparitățile cunoscute în plan

regional și rezidențial privind gradul de școlarizare s-au accentuat: regiunea sud – est deține un grad mai ridicat de 2/3, în raport cu regiunea nord – est, care se situează sub 6/10.

În ultimii zece ani s-au accentuat totodată și toate tipurile de abateri teritoriale, pornind de la populația școlară, mergând apoi la infrastructura specifică și sfârșind cu personalul didactic. Toate acestea se dezvoltă uneori contradictoriu pornind de la câteva realități paradoxale ale unui învățământ românesc în același timp tradițional și modern:

- în timp ce infrastructura se majorează cu circa 50 %, iar personalul școlar cu 75%, populația școlară se diminuează cu 20 %;
- în timp ce în mediul rezidențial urban circa 20 % din unitățile școlare primesc aproximativ 60 % din populația școlară, în mediul rezidențial rural restul de 80 % primesc doar 40 % din numărul total al aceleiași populații școlare.

Pe acest fond de contradicții de tip cerere - ofertă în raport cu serviciile de educație și instrucție școlară bugetele limitate au permis atingerea unor obiective minimale în privința :

- reformării cursurilor în accepțiunea largă a termenului, de la planuri de învățământ, la manuale;
- reformării metodelor de educație și instrucție;
- reformării sistemului de învățământ în ansamblu;
- reformării activităților practice și cercetării științifice din învățământ;
- reformării managementului educațional, reformării modalităților de cooperare internă și internațională.

Lipsa unor fonduri și mentalitățile perimate sunt principalele cauze ale întârzierii reformei în ansamblul ei, atât la nivel național, cât mai ales în plan regional și județean.

4.3.1. Educație și instrucție școlară – nivel, structură, dinamică

Învățământul local are o bogată tradiție, afirmația fiind susținută de faptul că vechi atestări documentare plasează orașul Brăila printre primele localități în care s-au organizat spații de învățatură precum și procese de instrucție școlară .

Principalele tendințe ale sistemului educațional în județul Brăila sunt surprinse de evoluția caracteristică a unităților și populației școlare, precum și de aceea a personalului didactic. Asigurând criteriile statistice de comparabilitate se poate aprecia că dinamica ascendentă a celor trei indicatori între anii de învățământ 1970 – 1971 și 1980 –1981, este înlocuită ulterior cu un trend descendent continuu și aparent inevitabil, până în anul de învățământ curent, mai ales ca urmare a diminuării populației școlare sub influența noii configurații demografice instalate în plan județean. Aceste tendințe generale privesc învățământul preșcolar, primar și gimnazial în ansamblu.

Evoluția principalilor indicatori din învățământul preșcolar, primar și gimnazial, după 1970

Tabel nr. 21

număr

Anul școlar	Învățământ preșcolar			Învățământ primar și gimnazial		
	Unități	Copii înscriși	Personal didactic	Unități	Elevi înscriși	Personal didactic
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1970-1971	150	6755	265	191	53395	2130
1980-1981	194	16942	676	188	57419	2516
1990-1991	179	12436	598	176	44841	2489
2002-2003	176	10540	556	149	36386	2198

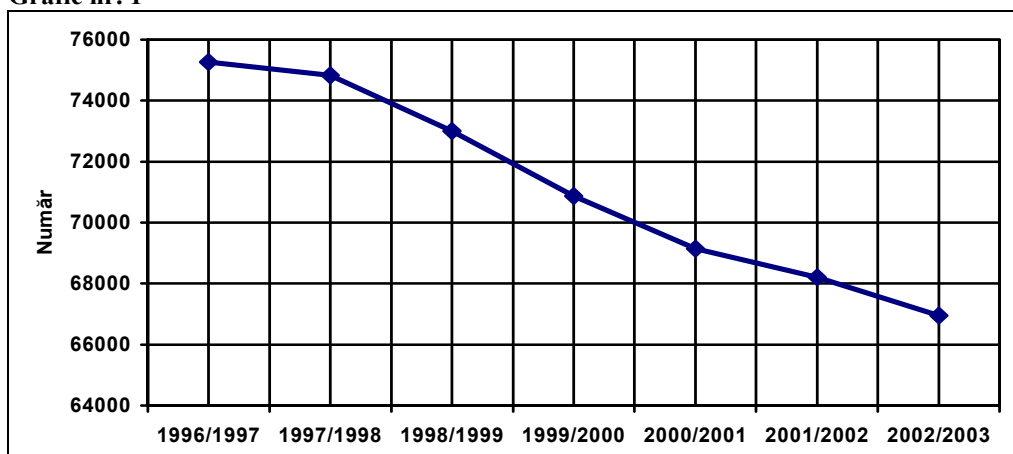
Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

Pe teritoriul județului se află una dintre cele mai restrânse rețele de unități de învățământ din țară, Brăila deținând 1,5 % din numărul total de unități la nivel național și locul 37 în ierarhia județelor. În evoluția populației școlare totale, se înregistrează un trend descendent sistematic mai lent după 1991-1992, de la o populație școlară inițială de 79594 de elevi și studenți, la 75269 în anul școlar 1996–1997.

Ulterior se constată o diminuare sub o pantă mult mai accentuată a numărului total de elevi și studenți înscriși în unitățile școlare de pe teritoriul județului Brăila, număr care atinge valoarea de 66948 persoane în anul școlar 2002-2003.

Evoluția populației școlare după anul școlar 1996 – 1997

Grafic nr. 1

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1997 - 2004.

Învățământul liceal surprinde printr-o dinamică crescătoare a numărului unităților școlare și a personalului didactic. Numărul elevilor s-a diminuat însă cu peste 1/3 din efectivul înscris în anul școlar 1990- 1991.

Evoluția principalilor indicatori din învățământul liceal, după 1970

Tabel nr. 22

număr

Anul școlar	Învățământ liceal		
	Unități	Elevi înscriși	Personal didactic
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1970-1971	14	9258	355
1980-1981	17	14765	696
1990-1991	22	17903	864
2002-2003	23	11311	1064

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

Istoria ca și evoluția recentă atât a învățământului profesional complementar și de ucenici, cât și a celui postliceal tehnic, de specialitate și de maiștri sunt puternic marcate de variații conjuncturale legislative, fără a beneficia de un trend bine conturat.

Evoluția principalilor indicatori din învățământul profesional complementar și de ucenici, postliceal tehnic, de specialitate și de maiștri, după 1970

Tabel nr. 23

număr

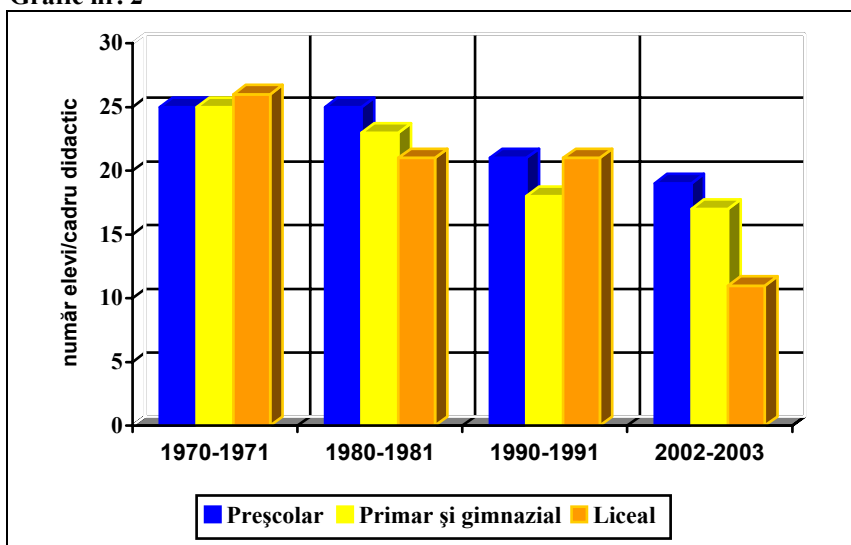
Anul școlar	Învățământ profesional, complementar și de ucenici			Învățământ postliceal tehnic, de specialitate și de maiștri		
	Unități	Elevi înscriși	Personal didactic	Unități	Elevi înscriși	Personal didactic
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1970-1971	10	740	248	8	600	14
1980-1981	11	2171	39	4	152	-
1990-1991	13	6780	49	6	252	-
2002-2003	1	4859	59	4	1376	18

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

Numărul elevilor înscriși la un cadru didactic relevă o tendință de îmbunătățire calitativă a procesului educațional în toate cele trei forme ale învățământului preuniversitar.

Dinamica numărului de elevi înscriși la un cadru didactic în învățământul județean, după 1970

Grafic nr. 2

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

O notă distinctivă, în cadrul sistemului educațional al județului Brăila este oferită de către dezvoltarea cu totul specială a învățământului superior. Apariția universității „Constantin Brâncoveanu” în Brăila, prin formula inedită a unui învățământ particular, modern și de foarte bună calitate a atras un număr tot mai mare de studenți. Evoluția într-un sistem teritorial comun a două instituții de învățământ superior a favorizat dezvoltarea acestui segment, dar a adus cu sine și o situație paradoxală.

Astfel, în timp ce se reduce sistematic populația școlară ce intră în ciclul educațional mai mult sau mai puțin complet (în raport cu posibilitățile individuale intelectuale dar și cu cele materiale), numărul studenților crește permanent.

Evoluția principalilor indicatori din învățământul superior, după 1990

Tabel nr. 24

număr

Anul școlar	Învățământ superior			
	Universități	Facultăți	Studenti înscriși	Personal didactic*
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1990-1991	1	1	498	11
2002-2003	2	3	2476	36

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1990 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1990 - 2004.

** Personal titular în instituția de învățământ superior*

Baza materială a învățământului din județul Brăila, exceptând-o pe aceea a învățământului superior care s-a îmbunătățit constant, a fost definită de o relativă stabilitate în perioada ultimilor cinci ani, destinația acestei baze suferind mutații, prin amenajări periodice în raport cu cerințele programelor de învățământ (ca și în cunoscuta interschimbabilitate a sălilor de clasă și a laboratoarelor școlare).

Evoluția principalilor indicatori ai bazei tehnico-materiale a învățământului, după 1990

Tabel nr. 25

număr

	Anul				
	1998	1999	2000	2001	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Săli de clasă și cabinete școlare	1977	1972	1966	1934	1986
Laboratoare școlare	246	241	257	251	264
Ateliere școlare	201	205	177	169	168
Săli de gimnastică	77	80	72	77	70

Sursa: Colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1999-2004.

Printre indicatorii ce evaluează factorii restrictivi sau disparitățile specifice din învățământ, se pot enumera proporția abandonului sau a celor necuprinși în învățământ (în grupa de vârstă 7-14 ani), care este situată la valori de 3-3,3 %, la nivel național și 4-4,4 %, la nivelul județului Brăila, abaterea ratelor brute de cuprindere în învățământ în funcție de sex, care reprezintă 1,9-2 %, la nivel național în favoarea sexului feminin și 1,7-1,9 %, la nivel județean.

În concluzie, evoluțiile în învățământ sunt la fel de contrastante și în plan teritorial, ca și în plan național. Este suficient să exemplificăm această afirmație cu ajutorul comportamentului contradictoriu a doi indicatori esențiali în analizele învățământului european. În timp ce numărul de elevi ce revine la 10000 de locuitori a scăzut în județul Brăila, de la 2036 în 1990, la 1715 în 2002, numărul de studenți ce revine tot la 10000 de locuitori a crescut de la 13 în 1990, la 66 în 2002.

4.3.2. Activități și dotări culturale – nivel, structură, dinamică

Transformările materiale mai mult sau mai puțin semnificative nu au fost urmate de modificări substanțiale în domeniul cultural. În ansamblu însă, se regăsesc aceleași două tendințe aflate cronologic și în conținut în opoziție evidentă: un progres al indicatorilor domeniului cultural până în 1980 și un regres instalat ulterior. Căminele culturale, cinematografele, teatrele și muzeele prin simpla lor evidențiere statistică se constituie în argumente serioase în departajarea celor două trenduri specifice. Astfel, se constată că în perioada 1996–1997 are loc o reducere severă a căminelor culturale de la 87 în 1996, la 37 în 2002. Acest fapt a avut consecințe negative asupra nivelului vieții culturale în mediul rural. Numărul cinematografelor în intervalul 1996 – 2002 a scăzut de la 8 la 5 iar cel al teatrelor și muzeelor a rămas constant. În ceea ce

privește bibliotecile, datele statistice sunt mai detaliate. Numărul bibliotecilor publice s-a menținut relativ constant în jurul a 43- 44 de unități, în schimb fondul de carte a scăzut de la 761 000 volume la 732 000 volume în același interval, ceea ce reflectă limitarea drastică a resurselor financiare în domeniul cultural. Deși numărul de fișe de cititor a crescut în acest interval de la 32 600 la 40 000, numărul de volume împrumutate scade de la 724600 la 535 800.

Dinamica principalilor indicatori culturali ai activității bibliotecilor, după 1997

Tabel nr. 26

Anul	Număr unități	Volume existente (mii bucăți)	Cititori	Volume eliberate (mii bucăți)
0	1	2	3	4
Biblioteci ale instituțiilor de învățământ superior				
1998	1	10	1500	*
1999	1	12	1300	6,9
2000	1	14	1600	7,9
2001	1	17	1800	9,0
2002	1	14	1600	8,2
Biblioteci școlare				
1998	146	974	52200	417,1
1999	145	1017	43900	380,3
2000	135	995	44800	390,3
2001	131	1014	45000	397,0
2002	134	1028	48900	428,2
Biblioteci publice				
1998	43	761	32600	724,6
1999	43	755	31200	803,8
2000	44	724	35700	735,3
2001	43	715	33600	645,6
2002	44	732	40000	535,8
Biblioteci specializate				
1998	27	168	3300	13,5
1999	27	171	2600	12,5
2000	26	166	2100	9,2
2001	25	168	2600	8,1
2002	22	138	2900	12,4

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1997 - 2004.

Se remarcă în acest interval și apariția unei biblioteci universitare aparținând Universității „Constantin Brâncoveanu”, al cărei fond de carte sporește de la aproximativ 10000 de volume în 1998 la 14000 în anul 2002.

În final se poate constata că există în fapt o spirală de natură evolutivă sau regresivă între activitățile sociale și cele economice. Dinamicile ascendente ale activităților culturale sunt urmarea firească a evoluțiilor favorabile de tip economic, demografic și educațional. Cultura, educația și sănătatea sunt la rândul lor capabile să asigure progresul economic și social al unui teritoriu bine delimitat administrativ.

4.4. Sănătate și asistență socială

O reformă națională cât mai rapidă și eficientă a sistemului sanitar a fost unul din dezideratele esențiale ale tranziției, reformă importantă prin consecințele reușitei sau nereușitei sale în evoluția de ansamblu socială și economică. Acest tip de reformă este însoțit și de o organizare adecvată și corelată a sistemului de asistență socială și sanitară. Dincolo de mutații și mentalități accesul la unitățile, serviciile, facilitățile sanitare și la medicamentele esențiale a scăzut cu toate evoluțiile ascendente ale unor categorii de cheltuieli publice.

Dar acesta nu este singurul obstacol identificat în „Raportul național al dezvoltării umane în România 2001-2002”, la el se mai adaugă și o configurație defavorabilă a bolilor cauzatoare de deces (a exemplifica prin rata ridicată a tuberculozei, ar fi mai mult decât suficient), precum și o rată a mortalității infantile aflată, în pofida eforturilor constante din ultimii ani, la un nivel foarte ridicat în raport cu celelalte țări europene. Un alt impact negativ este acela al transformării procesului de privatizare a instituțiilor sanitare, într-o măsură destul de mare, într-un stimulent major pentru un comportament neloial.

Situația generală a asigurărilor sociale este dificilă, atât ca urmare a faptului că pensionarii au devansat categoric prin număr salariații și contribuabilii la sistemul asigurărilor sociale în plan național, regional și județean, cât și ca urmare a unui trend de majorare rapidă după 1990 a celor aflați sub pragul de sărăcie, indiferent de modul concret de determinare a acestuia.

O tendință îngrijorătoare este aceea a majorării mult prea rapide a inegalității venitului sau consumului. La nivelul țărilor selectate pentru candidatură la Uniunea Europeană, coeficientul specific Gini calculat în România (28,2 %) este depășit doar de cel al Turciei (41,7 %).

Au apărut și unele rezultate pozitive de natură structurală ce se pot enumera prin detalierea schimbărilor ce au avut loc în ceea ce privește numărul unităților, al dotărilor și al cadrelor medicale.

4.4.1. Ocrotirea sănătății în județul Brăila

Serviciile de ocrotirea sănătății sunt asigurate printr-o rețea de unități răspândite practic în toate localitățile județului, formată din farmacii, cabinete stomatologice, dispensare medicale, policlinici, creșe, spitale teritoriale, orașenești și municipale. Reformarea treptată a sistemului sanitar creează tipuri noi de unități sanitare cum sunt centrele de sănătate. Sectorul public a rămas dominant în unitățile sanitare de dimensiuni mari cum sunt spitalele, centrele de sănătate, creșele etc.

Evoluția principalelor categorii de unități sanitare din sectorul public, după 1997

Tabel nr. 27 număr

	Anul				
	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5
I Spitale⁷	5	5	8	7	6
- paturi în spitale (inclusiv centre de sănătate)	2696	2596	2596	2596	2491
- paturi în spitale la 1000 de locuitori	6.9	7.0	6.7	6.7	6,6
II Centre de sănătate	2	2	2	2	2
III Dispensare medicale	79	35	20	8	14
IV Policlinici, din care:	11	11	6	5	4
- în sector public	9	9	4	3	2
- în sector privat	2	2	2	2	2
V Creșe	4	3	3	3	4
- locuri în creșe	250	200	200	200	250

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1998–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1998 - 2004.

⁷ Numărul de cinci spitale din anul 1990 rămâne constant până în 2000, când ajunge la 8, după care, din 2001 se reduce la 7., iar în 2002 la numai 6. Aceste modificări sunt doar de natură organizatorică sau administrativă. În realitate, nu s-a modificat semnificativ capacitatea de spitalizare.

Procesul de privatizare din domeniul sanitar a generat un sector specific, care deține și în județul Brăila o pondere semnificativă și are o dinamică permanent ascendentă. Farmaciile, laboratoarele de tehnică dentară, cabinetele medicale și stomatologice sunt plasate, dacă nu integral, atunci majoritar în sectorul privat, în ultimii doi ani prezentați mai jos. Sectorul privat s-a dezvoltat în domeniul serviciilor medicale ce pot fi suportate de pacienții proveniți din zona celor cu venituri medii și mai ales din grupurile înstărite ale societății brăilene care-și pot permite să compenseze corespunzător economia de timp și serviciile de calitate superioară oferite de unitățile medicale private.

Evoluția principalelor categorii de unități sanitare din sectorul privat, după 2000

Tabel nr. 28

	Anul	
	2001	2002
0	4	5
VI Cabinete medicale în sector privat	55	75
VII Cabinete stomatologice în sector privat	59	70
VIII Laboratoare de tehnică dentară în sector privat	22	13
IX Farmacii și puncte farmaceutice, din care:	88	84
- în sector public	7	27
- în sector privat	61	57

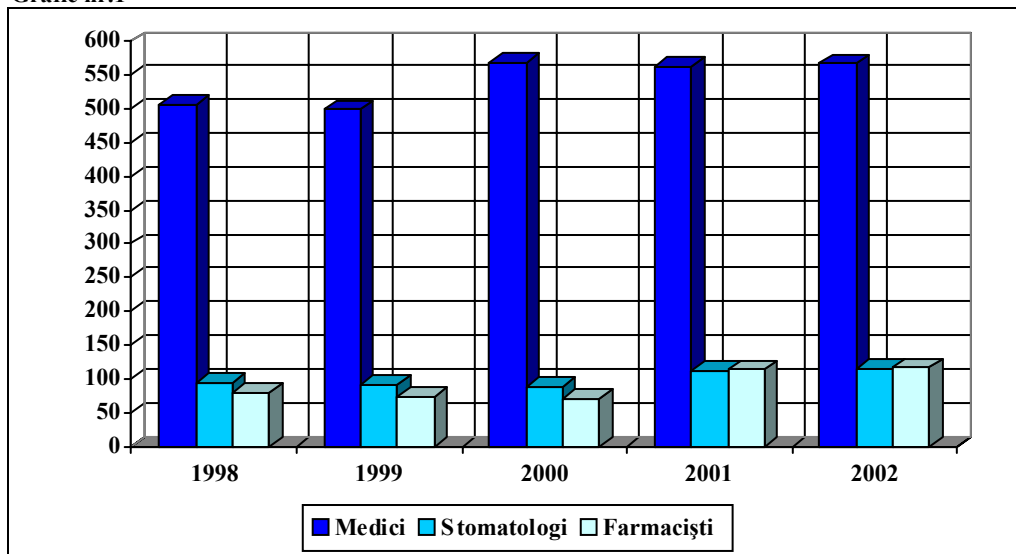
Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1998–2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1998 - 2004.

În ceea ce privește personalul medical, indicatorul sintetic al numărului de locuitori ce revin la un medic subliniază o situație mult mai delicată decât media pe țară, respectiv, la nivelul anului 2002, se înregistrează circa 663 de locuitori la un medic în plan județean, iar la nivelul României aproximativ 476 de locuitori.

În intervalul 1990-2002 numărul medicilor din județul Brăila evoluează oscilant, inițial descendent, până în anul 1997, când a fost atinsă valoarea minimă a indicatorului, cu un nivel de numai 489 medici comparativ cu 567 în anul 2002. Corelând cu evoluția negativă a sporului natural și migrator al populației județului și urmărind valorile numărului de medici la 10 000 de locuitori, se constată o diminuare a ofertei de servicii medicale. Astfel, dacă în intervalul 1990-1993, numărul de medici la 10 000 de locuitori rămâne constant la valoarea de 14, în 1994 scade la 13, pentru ca în 1997 să atingă pragul minim de 12. Valoarea acestui indicator se modifică pozitiv în anii următori, când depășește 15. Valoarea este însă cu mult sub media pe țară care se situează peste 19 medici la 10 000 de locuitori.

Evoluția principalelor categorii de personal medical, după 1997

Grafic nr.1

Sursa: Colecția Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1998 - 2004.

Răspândirea teritorială a serviciilor sanitare evidențiază o creștere a concentrării serviciilor sanitare în mediul rezidențial urban, cu precădere în municipiul Brăila, în paralel cu reducerea volumului de servicii sanitare în mediul rural, ceea ce contribuie în final la accentuarea disparităților dintre cele două tipuri de medii de locuit.

Disparități urban – rural în distribuția serviciilor sanitare, între 1996 și 2002

Tabel nr. 29

număr

	Urban			Rural		
	1996	2002	Diferența procentuală	1996	2002	Diferența procentuală
0	1	2	3	4	5	6
Medici	453	509	+ 12,3%	82	58	-29,2%
Stomatologi	109	103	-1,1%	11	4	-63,5%
Farmaciști	82	120	+46,3%	4	4	0
Personal mediu sanitar	2080	2088	+0,05%	228	176	- 22,8%

Sursa: Colecția Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1996 - 2004.

Întreaga reformă sanitară pune în prim plan național, regional și județean, medicul de familie, cu rolul bine definit al acestuia de a facilita populației accesul la servicii medicale și la medicamente, dar și cu un statut competițional evident.

Principalele cauze de deces ale populației rămân în continuare bolile aparatului circulator, tumorile, bolile aparatului digestive, bolile aparatului respirator și accidentele.

Evoluția celor mai importante categorii de boli cauzatoare de deces, după 1997

Tabel nr. 30

număr decese

	Anul				
	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5
Decese, din care cauzate de :	4538	4828	4586	4513	4700
Tuberculoză	54	31	46	36	34
Tumori	784	823	833	842	874
Boli endocrine de nutriție și metabolism	44	64	57	25	13
Tulburări mentale și de comportament, boli ale sistemului nervos	59	60	37	29	30

	Anul				
	1998	1999	2000	2001	2002
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Boli ale aparatului circulator	2604	2831	2678	2683	2754
Boli ale aparatului respirator	313	369	318	273	301
Boli ale aparatului digestiv	267	270	289	275	323
Boli ale aparatului genito - urinar	54	45	43	66	74
Leziuni traumatice, otrăviri și alte cauze externe	303	287	231	238	269

Sursa: Colecția Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1998 - 2004.

Cea mai gravă problemă a morbidității prin boli transmisibile o constituie incidența ridicată la tuberculoză, precum și la alte tipuri de boli considerate drept boli ale sărăciei.

Staționaritatea ponderii deținute și a locului ocupat de județul Brăila în domeniul asigurării sănătății populației la nivelul României, pe baza valorilor principalilor indicatori statistici sanitari din ultimii doi ani sunt imaginea stadiului și conținutului concret al reformei în acest sector.

Ponderea și locul județului Brăila, în România, după anul 2000

Tabel nr. 31

	2001		2002	
	Ponderea în total (%)	Locul județului	Ponderea în total (%)	Locul județului
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Numărul medicilor	1,3	27	1,3	27
Numărul stomatologilor	1,3	23	1,4	24
Numărul paturilor în spitale	1,5	31	1,5	31

Sursa: Colecția Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 2002 - 2004.

Dintre factorii importanți a căror acțiune continuă să degradeze nivelul general de sănătate din România și din județul Brăila se pot identifica:

- tutunul, alcoolul, poluarea excesivă și contaminările cu diverse substanțe chimice;
- calitatea apei și calitatea surselor de apă;
- sărăcia;
- factorii de stres;
- deficiențele din regimul alimentar etc.

4.4.2. Asistența socială a minorilor în județul Brăila

Asistența socială a minorilor se realizează ca obiectiv în județul Brăila prin trei tipuri de instituții:

- centre de plasament (fostele leagăne și case de copii), instituții aflate în subordonarea Consiliului Județean Brăila, prin Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului;
- căminul spital pentru minorii cu handicap sever, aflat până în 1996 sub patronajul Ministerului Sănătății și transformat începând cu anul 1997 în centru de plasament pentru copii cu nevoi speciale;
- școala de reeducare din Tichilești, aflată în subordinea Ministerului de Justiție.

Centrele de la Bărăganu și de la Tichilești conțin minori din mai multe județe, spre deosebire de centrele de plasament care realizează asistența socială a minorilor de pe teritoriul județului.

Numărul minorilor aflați în instituții de tip centre de plasament oscilează în jurul valorii de 1100. Reducerea la 632 a minorilor ocrotiți în anul 2000, se explică prin aplicarea hotărârii de reintegrare în familiile naturale a circa 400 de minori ca urmare a unei evaluări făcute de serviciul public specializat în domeniul protecției copilului (D.G.P.D.C. Brăila), familiile în cauză beneficiind din partea direcției amintite de ajutoare financiare.

Reforma în domeniul ocrotirii copiilor abandonati sau încredințați centrelor de plasament a fost orientată de modelul european al sistemului, unde unitățile rezidențiale sunt de tip familial și nu, ca în România și implicit ca în județul Brăila, complexe imense care adăpostesc sute de copii. S-au utilizat câteva soluții interesante pentru a rezolva mai eficient problema ocrotirii copiilor abandonati.

Ca urmare s-au creat unități mici de tip familial, integrate în comunitate. S-au construit, începând cu anul 2000, un număr de 12 centre rezidențiale de tip familial în localitățile: Însurăței (3), Făurei (3), Bărăganu (2), Movila Miresii (2) și Măxineni (2), în care sunt ocrotiți 63 de copii în regim rezidențial și 120 de copii prin componenta de zi. Proiectul a fost finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și Guvernul României, la care se adaugă contribuția financiară a Consiliului Județean și a consiliilor locale.

O a doua soluție a fost constituită din centre de zi pentru copii care trăiesc în familii, învață în școlile din circumscripția unde locuiesc, dar vin să mănânce la prânz și să efectueze ore de pregătire pentru a doua zi. Noaptea și zilele de week-end și le petrec în familii. Un astfel de centru, care funcționează în amplasamentul unui fost leagăn din municipiul Brăila găzduiește 20 de minori cu probleme sociale.

O a treia variantă s-a creat prin rețeaua de asistenți maternali profesioniști, prin care copiii asistați sunt îngrijiți în familiile asistenților maternali, care beneficiază de salariu și fonduri pentru îngrijirea copilului. În prezent sunt angajați 210 asistenți maternali profesioniști, supuși în prealabil unui program de pregătire și evaluare pe timp de 90 de zile.

A patra manieră de rezolvare a fost aceea a centrelor maternale, care sunt instituții ce găzduiesc cuplul mamă-copil, în cazul în care o tânără necăsătorită naște un copil nedorit de familia din care provine, pe toată durata crizei, dar nu mai mult de șase luni. Centrul maternal de pe teritoriul municipiului Brăila înființat în clădirea unui fost leagăn găzduiește în prezent opt cupluri mamă-copil.

O ultimă rezolvare modernă și preventivă se identifică în înființarea a patru servicii de consiliere a copilului și familiei din comunitate:

- Centrul de integrare-reintegrare a copilului în familie;
- Centrul de consiliere și sprijin pentru părinți;
- Centrul de adaptare-readaptare a copilului cu probleme psiho-senzoriale;
- Centrul de exprimare liberă a opiniilor copilului, dotat cu un telefon al copilului.

Cele patru servicii descrise anterior au fost finanțate de către Banca Mondială, Guvernul României și Consiliul Județean Brăila.

4.4.3. Câștiguri salariale și pensii

Analiza comparativă a câștigului salarial mediu net lunar la nivel național și județean în perioada scursă de la ultimul recensământ, subliniază o evoluție oscilantă a indicatorului județean. Deprecierea relativă a câștigului salarial mediu net lunar județean, începută în anul 1994 și reluată din anul 2001, alternează cu ușoare aprecieri relative în anii 1995-1996 și 2000. Anii 2001-2002 prezintă nivelul de deprecieri maximă a întregii perioade în ceea ce privește raportul dintre media județeană și media națională.

Evoluția câștigului salarial mediu net lunar la nivel național și județean, între 1992 și 2002

Tabel nr. 32

mii lei / salariat

	Anul										
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
nivel național -A	20,1	59,8	142,0	211,4	321,1	632,1	1042,3	1522,9	2139,1	3064,2	3789,9
Nivel județean -B	19,7	58,7	131,5	198,4	302,7	572,3	948,3	1289,9	1871,9	2607,8	3233,4
raport B/A în %	98,01	98,16	92,61	93,85	94,27	90,54	90,98	84,7	87,51	85,11	85,32

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1992 – 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1992 - 2004.

Pensiile ca formă semnificativă a veniturilor, din păcate, dominantă azi în economia românească și în economia județeană, îmbracă forme multiple. Astfel, prin asigurările sociale de stat se acordă următoarele pensii: pentru munca depusă și limită de vârstă, pentru pierderea capacității de muncă din cauză de accident de muncă sau boală profesională, pentru pierderea capacității de muncă în afara procesului de muncă, de urmaș, pensia suplimentară.

În ceea ce privește numărul mediu anual de pensionari din județul Brăila acesta s-a aflat într-o continuă creștere pe întreaga perioadă de referință de la 57 306 persoane în anul 1990, la 115 236 persoane în anul 2002. Această creștere se înregistrează preponderent în rândul pensionarilor de asigurări sociale și a pensionarilor din agricultură, în timp ce numărul pensionarilor I.O.V.R. scade de la 992 persoane în 1990 la 504 persoane în 2002, iar beneficiarii de ajutor social cunosc o diminuare de la 3 977 persoane, la 89 persoane în același interval de timp analizat.

Pensia medie lunară deși a crescut an de an în termeni nominali este tipul de venit ce a suferit cea mai severă deteriorare în termeni reali, respectiv a puterii sale de cumpărare. O analiză realizată în ultimii cinci ani evidențiază nivelul relativ ușor mai scăzut al pensiei medii județene de asigurări sociale, în raport cu categoria de pensie similară obținută în plan național, dar și o ușoară apreciere relativă a pensiei medii județene de agricultori, comparativ cu pensia de același tip obținută la același nivel național.

Evoluția pensiilor la nivel național și județean, între 1998 și 2002

Tabel nr. 33

- lei/ beneficiar-

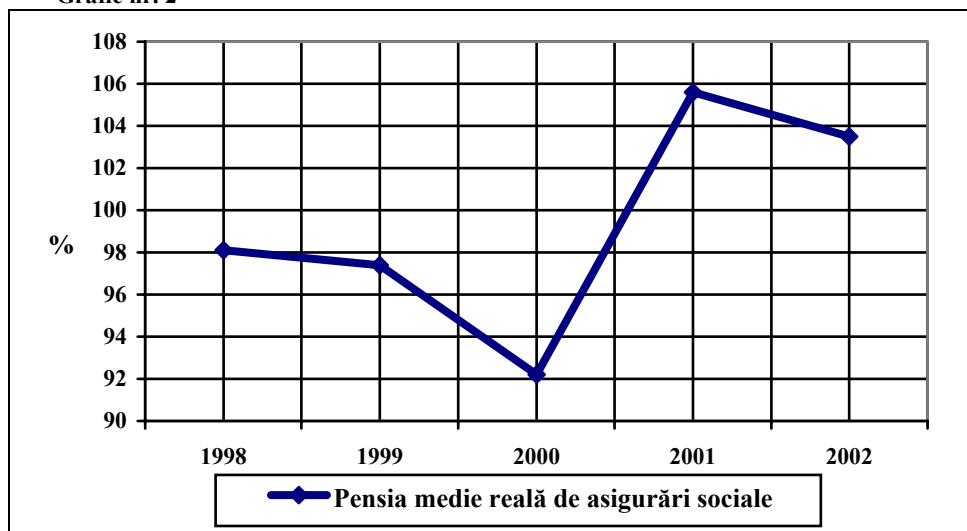
	Anul				
	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	3	4	5
Pensia de asigurări sociale (România)	388228	669777	911321	1305121	1634945
Pensia de asigurări sociale (Brăila)	381349	654993	887181	1259613	1572905
Pensia de agricultori (România)	103241	142935	188383	271651	343816
Pensia de agricultori (Brăila)	110426	152652	200818	287425	361910

Sursa: „Tendințe sociale”, Editura INS, București 2003 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila, 1999 - 2004.

Dinamica pensiei medii reale de asigurări sociale la nivel național este de tip ascendent în ultimii doi ani, dar din păcate nivelul puterii de cumpărare al acesteia rămâne unul foarte scăzut.

**Dinamica pensiei medii reale de asigurări sociale,
la nivel național, între 1998 și 2002 (anul precedent = 100)**

Grafic nr. 2

Sursa: „Tendințe sociale”, Editura INS, București 2003.

În final, se poate afirma că veniturile salariale ale locuitorilor Brăilei s-au menținut pe întreaga perioadă sub nivelul național, mai ales ca urmare a valorificării ineficiente a potențialului economic al județului. Ca și în cazul veniturilor salariale, valoarea pensiilor medii de asigurări sociale în județul Brăila s-a depreciat sistematic, în comparație cu valoarea pensiei medii în plan național (ceva mai puțin totuși decât deteriorarea teritorială a veniturilor din salarii).

4.5. Justiție

Formele contemporane concrete ale delicvenței manifestate în societatea românească și implicit în localitățile din teritoriul județului Brăila, s-au caracterizat prin tipuri noi de infracțiuni, prin modalități organizate, specializate și profesionalizate. Se remarcă o evoluție cu totul neașteptată a delicvenței în rândul minorilor, cu consecințe pe termen lung cu adevărat grave.

Deși după 1997 și 1998 s-a diminuat numărul infracțiunilor, totuși în ultimii ani, s-a reinstalat un trend ascendent infracțional, iar din punct de vedere teritorial, cele mai multe infracțiuni s-au săvârșit în regiunile nord-est, sud și sud-est (în anul 2002, ponderea acestor regiuni statistice se ridică la circa 43,0 % din numărul total de infracțiuni la nivel național).

Starea de infracționalitate

Având în vedere diferențierile justificate existente între fenomenul infracționalității săvârșite, cel al infracționalității descoperite și cel al infracționalității pedepsite, s-au analizat următorii parametri: numărul persoanelor trimise în judecată, numărul făptuitorilor minori, fără ocupație, cu domiciliul în mediul urban, cu domiciliul în mediul rural, valoarea prejudiciului creat, precum și numărul infracțiunilor de corupție, furt, tâlhărie și înșelăciune, inclusiv înșelăciune în convenții.

Evoluția stării de infracționalitate în județul Brăila, după anul 1990

Tabel nr. 34

Anul	Persoane trimise în judecată	,din care: minori	Infracțori fără ocupație	Infracțiuni de:				
				Corupție	Furt 208-209 Cod penal	Tâlhărie 211 Cod penal	Înșelăciune 215 Cod penal	Înșelăciune în convenții 215 ¹ Cod penal
0	1	2	3	4	5	6	7	
1990	1394	37	-	-	-	-	-	-
1991	1908	40	651	-	-	-	-	-
1992	2194	111	730	33	454	83	-	-
1993	2070	161	991	20	706	87	20	-
1994	2128	186	1175	31	1315	67	23	-
1995	2471	201	1432	15	1364	120	28	-
1996	2282	233	1287	40	1346	112	21	-
1997	2813	340	1667	29	1506	126	40	20
1998	1699	230	573	18	950	79	36	22
1999	1454	164	530	17	658	55	75	45
2000	1452	181	610	19	663	68	78	38
2001	1740	231	1176	5	986	57	40	22
2002	1570	237	988	7	761	69	46	55

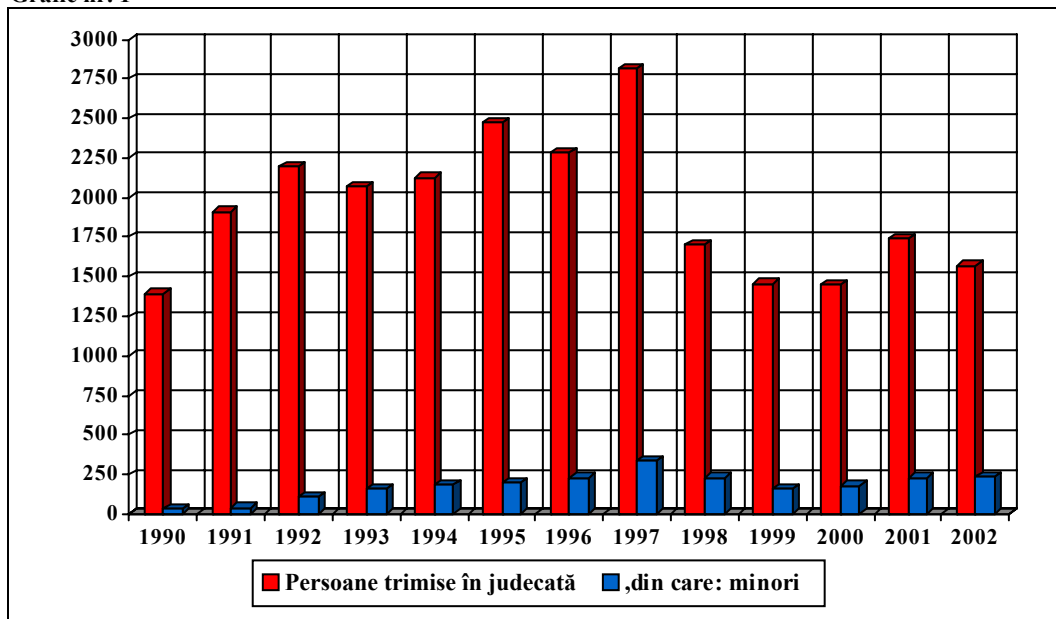
Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002, „Anuarul statistic al sistemului penitenciar-2001” Ed. DGP, București, 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

În ansamblu indicatorii menționați prezintă un trend ascendent accentuat între anii 1990 și 1997, urmat de o evoluție descendentă semnificativă în 1998, după care creșterea își reia cursul inițial.

Numărul total al inculpaților trimiși în judecată s-a dublat în perioada analizată, respectiv de la 1394 în 1990, la 2813 în 1997, în timp ce numărul inculpaților minori a crescut în aceeași perioadă de peste nouă ori (de la 37 la 340). După 1999-2000, dinamica ascendentă prezintă o amploare mult mai mică.

Evoluția numărului total al inculpaților și al minorilor trimiși în judecată, în județul Brăila, după 1990

Grafic nr. 1

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002, „Anuarul statistic al sistemului penitenciar-2001” Ed. DGP, București, 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

Același fenomen de creștere îl întâlnim și în cazul infractorilor fără ocupație. Numărul acestora crește de la 657 în 1990, la 1667 în 1997.

Există unele contradicții evidente între statisticile judiciare oficiale și realitate. Astfel, faptele de corupție descoperite cresc de la 33 în 1992, la 40 în 1996, după care numărul acestor infracțiuni scade în mod drastic, în contradicție cu fenomenul real înregistrat. Scăderea numărului faptelor de corupție cercetate își poate găsi o explicație relativă doar în modul de organizare a activității de combatere a acestor fapte, numărul infracțiunilor cercetate neputând justifica amploarea reclamată a acestui fenomen.

O caracteristică a infraționalității cercetate o constituie numărul în creștere accentuată a infracțiunilor de înșelătorie, inclusiv a infracțiunilor de înșelăciune în convenții. Corelând acest indicator cu cel al prejudiciilor se poate constata o reorientare a tendințelor infraționale spre sectorul comercial.

Evoluția valorii prejudiciilor totale, în județul Brăila, după 1990

Tabel nr. 35

Anul	Prejudicii totale - mii lei -	, din care în mediul:	
		urban	rural
0	1	2	3
1991	13896	1104	804
1992	18876	1190	1004
1993	14646	1138	932
1994	1143	1321	807
1995	9517	1488	983
1996	654	1259	1023
1997	668	1729	1084
1998	92000	894	805
1999	2307806	1029	425
2000	29259881	865	560
2001	15929177	980	760
2002	22552556	914	656

Sursa: Colecția „Anuarul statistic al României”, Ed. INS, București, 1965 – 2002, „Anuarul statistic al sistemului penitenciar-2001” Ed.DGP, București, 2002 și colecția „Breviarul statistic al județului Brăila”, Ed. DJS, Brăila 1970 - 2004.

Diminuarea numărului infracțiunilor cercetate între 1997 și 1998 se datorează și schimbărilor produse în conducerea instituțiilor specializate, schimbări survenite ca urmare directă a celor de la nivel guvernamental și departamental. Un fenomen pe deplin firesc, este acela al creșterii numărului de infracțiuni săvârșite de persoane fără ocupație cât și al infracțiunilor din domeniul economic prin mijloace specifice, cauzat în esență și de evoluția economică descendentă.

În sinteză, rata criminalității calculată ca număr de infracțiuni cercetate de poliție a atins valoarea maximă în 1998, cu un nivel de 2007 infracțiuni la 100 000 de locuitori, pentru ca în anul 2002 aceasta să se reducă aproape la jumătate (1134 infracțiuni la 100 000 de locuitori). Rata criminalității determinată prin numărul de persoane condamnate definitiv la 100 000 de locuitori, a coborât de la 549 în anul 1997, la 383 în anul 2002.